

Prof. Dr. SAVAŐ BOZBEL

Uluslararası Antalya Üniversitesi
Hukuk Fakóltesi Ticaret Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU



İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER TABLOSU	IX
İÇİNDEKİLER	XIII
KISALTMALAR.....	XLIII

Birinci Kısım

Giriş ve Genel Bilgiler

§ 1. Fikri Mülkiyet Kavramı.....	3
I. Terim	3
II. Fikri Mülkiyet Haklarının Niteliği ve Diğer Hukuk Dallarıyla İlişkisi.....	4
1. Niteliği	4
2. Diğer hukuk dallarıyla ilişkisi	6
§ 2. Fikri Mülkiyet Hukukunun Temel İlkeleri ve Yapısı.....	7
I. Temel İlkeler	7
1. Tescil ilkesi	7
2. Ülkesellik ilkesi.....	7
3. Gerçek hak sahipliği ilkesi.....	8
4. Rüçhan (öncelik) ilkesi	8
5. Ön kullanım hakkı	8

6. Tükenme ilkesi.....	9
7. Sessiz kalma nedeniyle hak kaybı ilkesi.....	9
8. Kümülatif koruma ilkesi	9
II. Fikri Mülkiyet Sisteminin Yapısı	9
1. Uluslararası düzeyde.....	9
2. Ulusal düzeyde.....	10
III. Fikri Mülkiyet Hukukununun Rekabet Hukuku İle İlişkisi.....	12

İkinci Kısım

Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku

§ 3. Fikri Hakların Fikri Mülkiyet Hukuku İçindeki Yeri.....	17
I. Fikri Hakların Konusu, Önemi ve Özellikleri	17
II. Fikri Hakların Kısa Tarihçesi.....	19
1. Karşılaştırmalı hukukta.....	19
2. Uluslararası alandaki gelişmeler	20
a. Bern Sözleşmesi.....	20
b. WIPO Kuruluş Sözleşmesi	20
c. Dünya Telif Hakları Sözleşmesi (WUA).....	21
d. 1961 Tarihli Roma Sözleşmesi	21
e. WIPO İcralar ve Fonogramlar Sözleşmesi (WPPT)....	22
f. WIPO Telif Hakları Anlaşması (WCT).....	23
g. Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPs)	23
3. Hukukumuzda fikri hakların düzenlenmesi	24
§ 4. Eser	27
I. FSEK'e Göre Eser Sayılmanın Şartları ve Eserin Nitelikleri....	27
1. Ortada fikri bir ürün olmalıdır.....	27
2. Fikri ürün bir "şekle" bürünmüş olmalıdır	29
3. Fikri ürün sahibinin hususiyetini yansıtmalıdır	30

4.	<i>Fikri ürün FSEK’de belirtilen eser türlerinden birisine dâhil olmalıdır</i>	31
5.	<i>Eser sayılma için nazara alınmayacak hususlar</i>	32
II.	FSEK’de Sayılan Eser Türleri	33
1.	<i>İlim ve edebiyat eserleri</i>	33
a.	<i>Dil ile ifade olunan yazılı ve sözlü eserler</i>	33
b.	<i>Rakslar, koreografi, pandomimalar ve benzeri sözsüz sahne eserleri</i>	34
c.	<i>Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi fotoğraf, haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, maketler, tasarım ve projeler</i>	34
aa.	<i>Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi fotoğraf ile haritalar</i>	34
bb.	<i>Mimari plan ve projeler</i>	35
d.	<i>Bilgisayar programları</i>	37
2.	<i>Musiki eserleri</i>	41
a.	<i>Genel olarak</i>	41
b.	<i>Musiki eserlerinin sinema eserlerinde kullanılması (“senkronizasyon ya da döşeme”)</i>	42
3.	<i>Güzel sanat eserleri</i>	44
4.	<i>Sinema eserleri</i>	45
5.	<i>İşlenmeler ve derlemeler</i>	48
a.	<i>Genel olarak</i>	48
b.	<i>Veri tabanlarının korunması</i>	50
aa.	<i>Telif hakkı korumasına tabi ya da sui generis veri tabanları</i>	50
bb.	<i>İnternet site içeriklerinin bir başkasınca program ya da internet sitesinde kullanılması (screen scraping)</i>	51
§ 5.	Eser Sahipliği	55
I.	Gerçek Eser Sahipliği İlkesi	55
1.	<i>Bir eserin sahibi onu meydana getiren gerçek kişidir</i>	55
2.	<i>Fikir ve sanat eserleri hukukunda intihal (Plagiat)</i>	55

3. Gölge yazarlık (<i>Ghostwriter</i>) sözleşmeleri	57
II. İstihdam Edilenlerin Eser Sahipliği	59
III. Sinema Eserlerinde Eser Sahipliği	61
1. Sinema eseri sahipliğinde FSEK’de yapılan değişiklikler	61
2. Mevcut durum	63
IV. Eser Sahipliği Hakkındaki Karineler	65
V. Müşterek Eser Sahipliği (Ortak Eser Sahipliği - Bağlı Eserler (Verbundene Werke)	66
VI. İştirak Halinde Eser Sahipliği (Eser Sahipleri Arasında Birlik).....	67
1. FSEK m. 10’daki eser sahipleri arasındaki birlik	67
2. FSEK m. 10/4 ve TBK m. 501 düzenlemeleri	68
a. FSEK m. 10/4	68
b. TBK m. 501.....	70
§ 6. Eser Üzerindeki Mali ve Manevi Haklar	71
I. Eser Üzerindeki Mali Haklar	71
1. Mali hakların niteliği	71
2. Eser üzerindeki mali haklar bakımından temel bir kavram olarak “umum”	73
3. Mali hakların türleri	74
a. İşleme hakkı	74
b. Çoğaltma hakkı	75
c. Yayma hakkı	79
d. Temsil hakkı	83
e. Yayın hakkı (FSEK m. 25/1)	86
f. Eserin aslı yada çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla umuma satışı, dağıtım ve sunulması (FSEK m. 25/2, c. 1)	92
g. Gerçek kişilerin seçtikleri yer ve zamanda esere erişim sağlama (umuma erişilebilir kılma) (FSEK m. 25/2, c. 2)	93
h. Pay ve takip hakkı	97

II.	Eser Üzerindeki Manevi Haklar.....	100
1.	<i>Nitelikleri</i>	100
2.	<i>Türleri</i>	101
a.	Eserin umuma arzı hakkı	101
b.	Eser üzerinde adın belirtilmesini isteme hakkı	104
c.	Eserde değişiklik yapılmasını men etme	108
aa.	<i>Niteliği</i>	108
bb.	<i>Şartları</i>	108
cc.	<i>Eser üzerinde değişikliğin sınırları</i>	110
d.	Eserin aslına ulaşma hakkı.....	111
§ 7.	Eser Üzerindeki Hakların Tahdidi	113
I.	Tahditlerin Niteliği ve Sözleşme veya Genel İşlem Şartlarıyla Kaldırılması	113
II.	Kamu Düzeni Mülahazasıyla Getirilen Sınırlandırmalar.....	115
III.	Genel Menfaat Mülahazasıyla Yapılan Sınırlamalar	117
1.	<i>Mevzuat ve içtihatlar</i>	117
2.	<i>Nutuklar</i>	118
3.	<i>Eğitim-öğretim kurumlarında eserin temsili</i>	119
4.	<i>Eğitim ve öğretim için seçme ve toplama eserler meydana getirilmesi</i>	120
5.	<i>Bilimsel amaçlarla yapılan iktibaslar</i>	123
a.	Genel iktibaslar.....	123
b.	Sinema eserlerinde iktibas	128
6.	<i>Basın iktibasları</i>	130
7.	<i>Basının haber maksadıyla fikir ve sanat eserlerinden faydalanma serbestisi</i>	133
IV.	Özel Menfaat Mülahazasıyla Fikri Hakların Sınırlandırılması	135
1.	<i>Şahsen kullanma</i>	135
2.	<i>Kopya ve teşhir</i>	138
3.	<i>Engellilere tanınan haklar</i>	140
V.	Hükümete Tanınan Yetkiler	142

1. Devletin faydalanma yetkisi.....	142
2. Kamuya mal etme	143
3. Fikir ve sanat eserlerinin işaretlenmesi	146
4. Devletin derleme yetkisi.....	148
VI. Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Süre Bakımından Sınırlandırılması.....	149
1. Eser üzerindeki hakların süre yönünden sınırlandırılmasının gerekçeleri.....	149
2. Hukukumuzda eser üzerindeki hakların süre yönünden sınırlandırılması	150
a. Koruma süreleri.....	150
b. Sürelerin hesaplanması.....	153
§ 8. Bağlantılı Haklar.....	155
I. Genel Olarak	155
II. İcracı Sanatçılar	161
1. İcracı sanatçı niteliği.....	161
2. İcracı sanatçının hakları.....	163
III. Fonogram Yapımcıları	165
1. Fonogram yapımcıları.....	165
2. Fonogram yapımcılarının hakları.....	167
IV. Yayın Kuruluşları.....	168
V. Film Yapımcıları.....	171
1. Film yapımcısı sıfatının kazanılması	171
2. İleride vücuda getirilecek eser ya da yapımlarla ilgili (özellikle film yapımcıları ile) akdedilen sözleşmelerin akıbeti.....	174
VI. Ortak hükümler	182
§ 9. Eser Dışındaki Koruma Konuları	185
I. Ad ve Alametler	185
II. İşaret, Resim ve Ses	186
III. Mektup, Hatırat ve Benzeri Yazılar	187

IV. Resim ve Portreler	189
§ 10. Eser Üzerindeki Sözleşme ve Tasarruflar	193
I. Genel Olarak.....	193
II. Sözleşmeler (Haklarla İlgili Taahhütler).....	195
1. Nitelik ve özellikleri	195
2. Kanuni fesih hakkı.....	196
III. Tasarruflar (Sağlararası İşlemlerle Hakkın Devri).....	197
1. Nitelik ve hükümleri	197
2. Mali hak devri	197
3. Lisans sözleşmeleri.....	198
4. Mali hakkın ya da kullanım hakkının devrinden sonra eser ya da hak sahiplerinin ek telif ücreti veya uygun bedel talebi	202
a. FSEK m. 45'in uygulanma kabiliyeti	203
b. BK m. 138 kapsamında uyarlanma talep edilip edilemeyeceği	205
c. Ek telif ücreti talep edilebilmesi konusunda kanun boşluğu olduğu	206
d. Kanun boşluğunun doldurulması	208
e. Alman Telif Hakları Kanunu Düzenlemesi (§ 32a UrhG).....	210
aa. Hükmün geçmişi.....	210
bb. Uygulanma şartları.....	213
f. FSEK'deki kanun boşluğunun § 32a UrhG ile doldurulması	216
IV. Tekeffül ve İyiniyetli Kimselerin Durumu	217
V. Sözleşmeden Cayma	218
VI. Mali Hakkın ve Ruhsatın Eser Sahibine Geri Dönmesi.....	220
VII. Vazgeçme	222
VIII. Fikri Hakların Miras Yoluyla İntikali	223
IX. Eserin Rehni, Haczi, Hapis Hakkı ve İflas	226
1. Rehni tesisi.....	226

2. Haciz.....	228
3. Hapis hakkı.....	230
4. Eser sahibinin iflası.....	231
5. Rehin tesisinin, haczin ve hapis hakkının caiz olmadığı haller.....	231

§ 11. Fikri Hakların İhlalinde Açılacak Hukuk ve Ceza Davaları..235

I. Hukuk Davaları	235
1. Tecavüzün ref'i davası	236
a. Koşulları ve niteliği	236
b. Mali ve manevi hakların ihlali halinde ref davası açılabilir.....	238
aa. Tecavüzün ref'i davası mali ve manevi hakların ihlali hallerinde açılabilir.	238
bb. FSEK m. 67'de tecavüzün ref'inin talep edilebileceği manevi hakların ihlali hallerinden bazıları belirtilmiştir.	239
aaa) Eseri kamuya sunma hakkının ihlali:	239
bbb) Eser üzerinde adın belirtilmesi hakkının ihlali:	240
ccc) Tahditlerden faydalanmada yanlış veya kifayetsiz kaynak belirtilmiş olması veyahut hiç kaynak gösterilmemesi:.....	240
ddd) Eserde haksız olarak değişiklik yapılması:	241
c. FSEK m. 68/1 uyarınca farazi bedelin üç katının talep edilebilmesi	241
d. Ref davası kapsamında talepler.....	246
e. Davacı ve davalı	246
aa. Davacı	246
bb. Davalı	249
2. Tecavüzün men'i davası.....	252
3. Tazminat davaları	253
II. FSEK'de Düzenlenen Suç Tipleri	258
1. 5728 sayılı Kanunla getirilen düzenleme.....	258

2.	<i>FSEK m. 71’de düzenlenen suçlar</i>	260
3.	<i>FSEK’de düzenlenen diğer suç tipleri</i>	264
a.	<i>Koruyucu programları etkisiz kılmaya yönelik hazırlık hareketleri</i>	264
b.	<i>Bandrol yükümlülüğüne karşı işlenen suçlar</i>	267
c.	<i>Veri tabanlarına karşı işlenen suçlar</i>	268
4.	<i>Soruşturma ve kovuşturma</i>	269
III.	<i>Hukuk ve Ceza Davalarında Müşterek Hükümler</i>	270
1.	<i>Hukuk ve ceza davalarında yetkili ve görevli mahkeme</i>	270
2.	<i>İspat (FSEK m. 76/2)</i>	273
3.	<i>İhtiyati tedbirler ve gümrüklerde el koyma</i>	276
4.	<i>Hükmün ilanı</i>	278
5.	<i>Müsadere ve el koyma</i>	279
6.	<i>Zamanaşımı</i>	279
	§ 12. Meslek Birlikleri	281
I.	<i>İşlevi ve Hukuki Niteliği</i>	281
II.	<i>Kuruluş, Üyelik ve Denetim</i>	284
III.	<i>Meslek Birliklerinin Yetkileri</i>	288
1.	<i>Yetki belgesinin niteliği</i>	288
2.	<i>Meslek birliklerinin dava ve takip yetkisi</i>	291
3.	<i>Eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların kullanılması ve/ya iletimiyle ilgili tarife belirleme ve sözleşme yapma yetkisi</i>	298
4.	<i>Uluslararası meslek birlikleri ve karşılıklı temsilcilik sözleşmeleri</i>	305
a.	<i>Meslek birliklerinin çatı kuruluşları</i>	305
b.	<i>Karşılıklı temsilcilik sözleşmeleri</i>	306
	§ 13. İnternet ve Fikri Haklar	309
I.	<i>İnternete Özgü Fikri Hak İhlalleri</i>	309
1.	<i>Linking, framing</i>	309

2. Dosya paylaşım (peer-to-peer file sharing) sistemi ve fikri haklar.....	310
3. Bulut bilişim (Cloud Computing).....	314
4. Önbellek (Caching).....	315
II. Fikri Hakların İhlali Nedeniyle İnternet Servis Sağlayıcıların Sorumluluğu.....	318
1. İnternet servis sağlayıcıların türleri.....	318
2. İnternet servis sağlayıcıların fikri hak ihlallerinden dolayı sorumluluğu.....	320
3. Yer sağlayıcıların üçüncü kişilerin içeriklerinden doğan sorumluluğu.....	321
4. Erişim sağlayıcıların fikri hak ihlallerinde erişimi engelleme yükümlülüğü.....	325

Üçüncü Kısım

Marka Hukuku

Birinci Bölüm

Marka Kavramı – Marka Üzerindeki Hak – Başvuru ve Tescil

§ 14. Marka Kavramı ve İşlevi.....	331
I. Marka Kavramı ve Tarihçesi.....	331
II. Türkiye’de Markanın Tarihçesi.....	333
III. Marka Hukuku İle İlgili Düzenlemeler.....	336
1. Marka hukuku düzenlemelerinin tarihçesi.....	336
2. Türkiye’nin dahil olduğu marka ile ilgili uluslararası sözleşmeler.....	341
a. Markaların uluslararası tescili hakkında Madrid Anlaşması.....	341
b. Madrid Protokolü.....	342

c. Markaların tescili amacıyla mal ve hizmetlerin sınıflandırılmasına ilişkin Nis Anlaşması	343
IV. Markanın İşlevleri	344
1. Kaynak gösterme (köken) işlevi	344
2. Ayırt etme işlevi.....	345
3. Garanti (güven ve kalite) işlevi	346
4. Reklam işlevi.....	346
V. Marka Üzerindeki Hak.....	347
§ 15. Markanın Unsurları ve Türleri	349
I. Markanın Unsurları	349
1. Genel olarak.....	349
2. Grafikselsel olarak temsil edilebilme	349
3. Marka olabilecek işaretler.....	351
a. İşaret.....	351
aa. Kişisel adları	352
bb. Sözcükler	353
cc. Şekiller	354
dd. Harf ve sayılar	354
ee. Üç boyutlu şekiller	354
ff. Malların biçimi veya ambalajı.....	355
gg. Renkler	355
hh. Ses ve kokular	356
ii. Sloganlar	357
jj. Fotoğraf, resim ve diğersel fikri mülkiyet işaretleri	359
b. Ayırt Edicilik.....	359
c. Ayırt edicilikte esas unsur – yardımcı unsur ayırımı	363
II. Marka Türleri	364
1. Ticaret (emtia) markaları	364
2. Hizmet markaları	365
3. Ferdi markalar	365
4. Garanti markaları	365
5. Ortak markalar	366

6. <i>Seri markalar</i>	367
7. <i>Vekil (temsilci) markaları</i>	369
8. <i>Koruyucu ve ihtiyat markaları</i>	369
9. <i>Merchandising markaları</i>	370
§ 16. Marka Başvurusu, Tescil ve İtiraz	371
I. Tescil İlkesi.....	371
II. Tescil Başvurusu	372
III. Rüşhan Hakkı.....	373
IV. Başvurunun İlanı ve İtiraz	375
V. Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu Kararlarına Karşı İptal Davası.....	376

İkinci Bölüm

Mutlak ve Nispi Tescil Engelleri

§ 17. Mutlak Tescil Engelleri	379
I. KHK m. 5 Kapsamına Girmeyen İşaretler (KHK m. 7/1-a) .	380
II. Aynı veya Ayırt Edilemeyecek Derecede Benzer Markalar (KHK m. 7/1-b).....	380
1. <i>Genel olarak</i>	380
2. <i>Hükmün uygulanma şartı</i>	381
a. İşarete ayniyet veya ayırt edilemeyecek derecede benzerlik.....	382
b. Aynı veya aynı türdeki mal veya hizmet	383
III. Tasviri İşaretlerin Tescili (KHK m. 7/1 -c)	384
IV. Meslek ve Sanat Adlarının Tescili (KHK m. 7/1 – d)	386
V. Malın Özgün Doğal Yapısından Veya Teknik Zorunluluktan Doğan Şeklinin Tescili (KHK m. 7/1 –e)	387
VI. Halkı Yanıltacak Markaların Tescili (KHK m. 7/1 – f).....	389
VII. Devlet Veya Uluslararası Organizasyonlara Ait İşaretlerin Tescili (KHK m. 7/1-g)	390

VIII. Kamuya Mal Olmuş Diğer İşaretlerin Tescili (KHK m. 7/1-h)	390
IX. Paris Sözleşmesinin 1 İnci Mükerrer 6 ncı Maddesine Göre Tanınmış Markaların Tescili (KHK m. 7/1-i).....	392
1. Tanınmış marka kavramı	392
2. WIPO kriterlerine göre tanınmış marka.....	396
3. Yabancı mahkeme kararlarında tanınmış marka.....	397
4. Yargıtay içtihatlarında tanınmış marka	398
5. Tanınmışlığın tespiti.....	399
X. Dini Değerleri Ve Sembolleri İçeren Markaların Tescili (KHK m. 7/1-j)	400
XI. Kamu Düzenine ve Genel Ahlaka Aykırı Markaların Tescili (KHK m. 7/I-k).....	401
XII. Ayırt Edici Nitelik Kazanan İşaretler (KHK m. 7/2).....	401
XIII. Özel Bir Durum: İnternet Alan Adlarının Marka Olarak Tescili.....	403
§ 18. Nispi Tescil Engelleri	405
I. Kavram	405
II. Nispi Ret Nedenleri	406
1. İktibas oluşturan işaretler.....	406
2. İltibas oluşturacak işaretler	407
a. Karıştırılma ihtimali	407
b. Karıştırılma ihtimalinin tespiti	411
aa. Marka/işaret arasında benzerliğin tespiti	411
bb. Mal/hizmetler bakımından aynıyet ya da benzerlik.....	415
3. Ticari vekil veya temsilcinin markayı kendi adına tescil ettirmesi	419
4. Tescilsiz veya ticarete kullanılan bir işaretin sahibinin önceki bir hakka ya da yasaklama hakkına dayanması.....	420
5. Toplumda tanınmışlık düzeyine ulaşmış markanın sahibinin izni olmadan aynı, benzer ya da farklı mal ve/veya hizmetlerle ilgili olarak tescilinin talep edilmesi.....	424

- a. Tanınmış marka – toplumda tanınırlık düzeyine ulaşmış marka 424
- b. Toplumda tanınırlık düzeyine ulaşmış markanın başka mal ve hizmetlerde kullanılması 426
 - aa. Haksız bir yararın sağlanması 426
 - bb. Markanın itibarına zarar verilmesi 427
 - cc. Markanın ayırt edici karakterinin zedelenmesi 430
6. Başkasına ait şahsi veya fikri ya da sınai bir hakkın tescili 431
7. Ortak veya garanti markalarının sona ermesinden sonra bunların aynı veya benzeri olan marka başvurusu 432
8. Koruma süresinin dolması üzerine yenilenmeyen markanın aynı veya benzeri olan marka başvurusu 432

Üçüncü Bölüm

Markanın Kullanılması - Marka Hakkı Üzerinde Tasarruf ve Hukuki İşlemler

- § 19. Markanın Kullanılması 433**
- I. Markanın Kullanılması Zorunluluğu 433
 1. Markanın kullanılması “zorunluluğu” 433
 2. Markanın kullanılması “zorunluluğunun” niteliği 435
 - II. Markanın Kullanılması 436
 1. Markanın ciddi şekilde kullanılması 436
 - a. Markanın ayırt edici karakterini değiştirmeden farklı unsurlarla kullanılması 437
 - b. Yalnız ihracatta mal veya ambalajda kullanma 437
 - c. Sahibinin izni ile kullanma 438
 - d. Markayı taşıyan malın ithalatı 438
 2. Markanın kullanılmama nedeniyle iptali 438
- § 20. Marka Hakkı Üzerinde Tasarruf ve İşlemler 443**
- I. Markanın Devri 444
 - II. Markanın Teminat Olarak Gösterilmesi 448

III. Markanın Haczi	448
IV. Lisans verilmesi	449
1. <i>Marka lisansı</i>	449
2. <i>Marka lisansının hukuki niteliği</i>	450
3. <i>Lisansın türleri</i>	452
4. <i>Lisans sözleşmesinin şekli ve hükümleri</i>	454

Dördüncü Bölüm

Marka Hakkının Sağladığı Koruma ve Markaya Tecavüz

§ 21. Marka Hakkının Sağladığı Koruma (KHK m. 9)	455
I. Markaya Tecavüzde Markasal Kullanım	455
II. KHK m. 9 Kapsamında Marka Hakkının Korunması	458
III. KHK m. 9/2 Kapsamında Yasaklanabilecek Fiiller	462
1. <i>İşaretin mal veya ambalajı üzerine konulması (KHK m. 9/2-a)</i>	462
2. <i>İşareti taşıyan malın piyasaya sürülmesi veya bu amaçla stoklanması, teslim edilebileceğinin teklif edilmesi veya o işaret altında hizmetlerin sunulması veya sağlanması (KHK m. 9/2-b)</i>	463
3. <i>İşareti taşıyan malın gümrük bölgesine girmesi, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması (KHK m. 9/2-c)</i>	465
a. Genel olarak	465
b. Marka üzerindeki hakların tüketilmesi - Paralel ithalat (KHK m.13)	466
4. <i>İşaretin iş evrakı ve reklamlarda kullanılması (KHK m. 9/2-d)</i>	468
IV. Markanın İnternet Alan Adı, Yönlendirici Kod veya Anahtar Sözcük Olarak Kullanılması (KHK m. 9/2-e)	469

1. *Markanın aynı veya benzerinin internet alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük veya benzer şekillerde kullanılması*..... 470
 - a. *Markanın alan adı olarak kullanılması* 470
 - aa. *İnternet alan adları (Domain name system)*..... 470
 - bb. *Markanın aynısının veya ayırt edilemeyecek derecede benzerinin alan adı olarak kullanılması*..... 471
 - cc. *Marka ile benzer olan bir işaretin alan adı olarak kullanılması* 474
 - dd. *Marka ile aynı ya da benzer olan bir işaretin üçüncü düzey alan adı olarak kullanılması*..... 476
 - aaa. *Yabancı bir markanın üçüncü düzey alan adı olarak kullanılması*..... 476
 - bbb. *Yabancı bir markanın internette dosya adı ya da e-posta adresi olarak kullanılması* 477
 - b. *İşaretin yönlendirici kod (metatag) olarak kullanılması*..... 477
 - c. *İşaretin anahtar sözcük (keywords) olarak kullanılması*..... 479
 - d. *Markanın benzer biçimlerde kullanımı*..... 482
2. *Ticari etki yaratacak biçimde kullanım*..... 483
3. *İşaretin kullanımına ilişkin bir hak ve meşru bir bağlantının olmaması* 484
 - a. *İşaretin kullanımına ilişkin üstün bir hakka istinat etme* 484
 - aa. *KHK m. 8/3 anlamında işaretin alan adı olarak kullanılması* 484
 - bb. *Alan adının kişi ismi, fotoğraf, telif hakkı içermesi (KHK m. 8/4)*..... 484
 - cc. *Dürüst kullanım (KHK m. 12)*..... 484
 - dd. *İşaretin anahtar sözcük (keywords) olarak kullanılmasının karşılaştırmalı reklam teşkil etmesi hali* 485
 - b. *İşaretin kullanımına ilişkin meşru bir bağlantının olmaması* 487

§ 22. Markaya Tecavüz Halleri (KHK m. 61)	489
I. Markaya Tecavüz	489
II. Markayı Taklit Etmek (KHK m. 61/1-b)	490
III. Taklit Markayı Taşıyan Ürünü Satmak, Dağıtmak veya Başka Bir Şekilde Ticaret Alanına Çıkarmak (KHK m. 61/1-c).....	492
IV. Lisans Yoluyla Verilmiş Hakları İzinsiz Olarak Geniştirmek veya Devretmek (KHK m. 61/1-d)	494
1. <i>Marka lisansının izinsiz genişletilmesi</i>	495
2. <i>Marka lisansının izinsiz devredilmesi</i>	497
V. Fiillere İştirak	497
§ 23. Marka Hakkı İhlalinin Suç Sayıldığı Haller (KHK m. 61/A).501	
I. 5833 sayılı Kanunla Getirilen Düzenleme	501
II. Suç Teşkil Eden Fiiller.....	503
1. <i>Başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle mal veya hizmet üretmek, satışı arz etmek veya satmak</i>	503
2. <i>Marka koruması olduğunu belirten işareti yetkisi olmadan kaldırmak</i>	506
3. <i>Yetkisi olmadığı halde marka ile ilgili hukuki tasarrufta bulunmak</i>	507
III. Yargılama Hukukuna İlişkin Özellikler.....	508

Beşinci Bölüm

Marka Hakkının İhlalinde Dava ve Talepler – Savunmalar

§ 24. Hukuk Davaları ve Talepler, Savunmalar	513
I. Tecavüzün Durdurulması ve Önlenmesi Davası (KHK m. 62/1-a).....	514
II. Tecavüzün Giderilmesi (Ref) Davası (KHK m. 62/1-b).....	515
III. Tazminat Davaları	516

1. Maddi tazminat.....	518
a. Marka sahibinin muhtemel gelirine göre hesaplama (KHK m. 66/1-a)	520
b. Mütecevizin elde ettiği kazanç (KHK m. 66/1-b).....	521
c. Lisans örneksesmesi (KHK m. 66/1-c)	522
2. Manevi tazminat (KHK m. 61/1-b)	524
3. İtibar tazminatı	525
IV. Delillerin Tespiti (KHK m. 75)	526
V. Tecavüzün Tespiti Davası	527
VI. İhtiyati Tedbirler ve Gümrüklerde El Koyma.....	527
1. İhtiyati Tedbirler	527
a. İhtiyati tedbirin amacı	527
b. İhtiyati tedbirin şartları.....	529
c. İhtiyati tedbirin niteliği.....	531
2. Gümrüklerde el koyma	533
a. Amaç ve dayanak.....	533
b. Gümrük idarelerine başvuru ve yapılacak işlemler.....	535
aa. Başvuru.....	535
bb. Yapılacak işlemler	538
VII. Diğer Talepler	542
1. Elkoyma	542
2. Ürünler üzerinde mülkiyet hakkı tanınması.....	543
3. Markanın silinmesi ve imha.....	543
4. Hükümün ilanı	544
VIII. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	544
§ 25. Markaya Tecavüz Davalarında İleri Sürülebilecek Savunmalar.....	549
I. Hukuka Uygunluk Nedenlerinden Birisinin Bulunması.....	549
II. Müşterek Marka Sahipliğinin Söz Konusu Olması	551
III. Tecavüz Davasında Markanın Hükümsüzlüğü Savunmasının İleri Sürülmesi	551

IV. Sessiz Kalma Nedeniyle Hak Kaybı	553
--	-----

Altıncı Bölüm

Marka Hakkının Sona Ermesi ve Markanın Hükümsüzlüğü

§ 26. Marka Hakkının Sona Ermesi	559
I. Marka Tescilinin Yenilenmemesi	559
II. Vazgeçme	560
§ 27. Markanın (İptali) ve Hükümsüzlüğü	561
I. KHK m. 42 Düzenlemesi	561
II. İptal ve Hükümsüzlük Nedenleri	564
1. <i>Markanın mal ve hizmetler için yaygın bir ad haline gelmesi (KHK m. 42/1-d)</i>	<i>565</i>
a. Markanın cins adı olarak yaygın kullanılması	566
b. Markanın ayırt edicilik niteliğini kaybetmesi	567
c. Markanın yaygın ad haline gelmemesi için marka sahibinin gerekli önlemleri almamış olması	567
2. <i>Kullanımın halkı yanıltıcı hale gelmesi (KHK m. 42/1-e)</i>	<i>568</i>
3. <i>Teknik yönetmeliğe aykırı kullanım (KHK m. 42/1-f)</i>	<i>569</i>
4. <i>Kötüniyetle tescil</i>	<i>570</i>
§ 28. Hükümsüzlük Davası	573
I. Hukuki Niteliği	573
II. Dava Açma Yetkisi (Aktif Husumet Ehliyeti)	573
1. <i>Zarar gören kimseler, cumhuriyet savcıları ve ilgili resmi makamlar</i>	<i>574</i>
a. Zarar gören kişiler	574
b. İlgili resmi makamlar	577
c. Cumhuriyet savcıları	578
2. <i>Lisans alan kimselerin dava açma hakkı</i>	<i>578</i>
III. Davalı sıfatı	582
1. <i>Tescil sahibi</i>	<i>582</i>

2. Lisans ve rehin alanın davalı sıfatı.....	583
IV. Hükümsüzlük Davalarında Süre.....	584
1. Mukayeseli Hukukta Durum.....	584
2. Türk Hukuku.....	585
V. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	590
VI. Hükümsüzlük Davasının Sonuçları	591
1. Genel olarak	591
2. 556 sayılı KHK kapsamında hükümsüzlük davasının sonuçları	592
a. Hükümsüzlük kararı geçmişe etkilidir	592
b. Hükümsüzlük kararının geçmişe etki etmesinin istisnaları.....	594
aa. Marka hakkında verilmiş kesinleşmiş ve uygulanmış mahkeme kararları	594
bb. Markaya ilişkin hukuki işlemler açısından.....	595
3. Kötü niyetli tescil halinde zararın giderilmesine ilişkin tazminat talebi.....	597
4. Madrid Protokolü'ne göre uluslararası tescilli markaların hükümsüzlüğünün etkileri.....	598
a. Esas tescilin yapıldığı ülkede verilen hükümsüzlük kararının etkileri	598
b. Başka bir akit ülkede verilen hükümsüzlük kararının etkileri	599

Dördüncü Kısım

Endüstriyel Tasarımlar Hukuku

§ 29. Kavram ve Tarihi Gelişim.....	601
I. Tarihi Gelişim	601
II. Tasarım Kavramı ve Unsurları	604
1. Tasarım ve görünüm.....	604
2. Ürün ve/veya ürün parçası	606

III. Tasarımların Tescili Şartları	609
1. Yenilik.....	609
a. Ayniyet ve küçük ayrıntılarda farklılık	610
b. Kamuya sunulma	611
2. Ayırt edicilik.....	612
3. Teknik fonksiyon tasarımı şekillendirmemeli	614
a. Tasarımcıya hareket özgürlüğü bırakmayan tasarımlar	614
b. Başka bir ürüne mekanik olarak monte edilebilen veya bağlanabilen ürünlerin tasarımları.....	615
aa. Teknik zorunluluk arz eden parça tasarımı (must fit)	617
bb. Görsel zorunluluk arz eden parça tasarımı (must match)	618
cc. Bileşik ürünün görünümüne bağlı olmayan yedek parça tasarımları	619
4. Tasarım genel ahlaka ve kamu düzenine aykırı olmamalı	620
IV. Tasarım Hakkı ve Hak Sahipliği.....	621
1. Tasarım hakkı.....	621
2. Hak sahipliği.....	621
a. Tasarımcı.....	621
b. Hizmet ve işgörme ilişkisinde hak sahipliği	622
c. Üniversite mensuplarının hak sahipliği.....	623
§ 30. Tasarımların Tescili	625
I. Tasarımların Ulusal Tescili	625
1. Tescil - ülkesellik ilkesi.....	625
2. Tescil usulü ve itiraz.....	626
II. Tasarımların Uluslararası Tescili.....	627
1. Lahey sistemi	627
2. Avrupa Birliği'nde tasarım tescili.....	628
§ 31. Tasarımların Korunması ve Korumanın Kapsamı.....	631
I. Tescilli Tasarımların Koruma Kapsamı.....	631

II.	Koruma Kapsamı Dışında Kalan Haller	632
1.	Süre	632
2.	Özel amaçla sınırlı kalan ve ticari amaç taşımayan fiiller (KHK m. 21/1-a).....	633
3.	Deneme amaçlı fiiller (KHK m. 21/1-b).....	634
4.	Eğitim ve referans amaçlı çoğaltmalar (KHK m. 21/1-c)	634
5.	Tasarımın yabancı taşıtlarda kullanılması (KHK m. 21/1-d).....	635
6.	Onarım amaçlı kullanım (KHK m. 22)	636
7.	Önceki kullanımdan doğan hak (KHK m. 23).....	637
8.	Hakkın tükenmesi (KHK m. 24).	638
III.	Tasarımların Diğer Mevzuat Hükümleri Kapsamında Korunması.....	639
1.	Kümülatif koruma ilkesi	639
2.	Kümülatif korumanın sınırları	640
§ 32.	Tasarım Hakkı Üzerinde Hukuki İşlemler	643
I.	Devir ve diğer tasarruflar	643
II.	Lisans Tanınması.....	643
1.	Lisansın türleri, şekli ve sonuçları.....	643
2.	Hakkın devri ve lisans vermeden doğan sorumluluk	644
§ 33.	Tasarıma Tecavüz.....	647
I.	Tasarım Tescil Başvurusundan Doğan Hakka Tecavüz.....	647
II.	Tescilli Tasarım Hakkına Tecavüz	647
1.	Tasarım hakkı sahibinin izni olmaksızın tasarımın aynı veya belirgin benzerinin kullanılması (KHK m. 48/1-a)	648
2.	Lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya devir etmek (KHK m. 48/1-b)	650
3.	Tecavüz fiiline iştirak, yardım, bunları teşvik veya kolaylaştırmak (KHK m. 48/1-c).....	651
4.	Tecavüz teşkil eden ürünün kaynağını bildirmekten kaçınmak (KHK m. 48/1-d)	651
5.	Gasp (KHK m. 48/1-e)	652

III. Tecavüzün Tespiti.....	653
1. Her iki tasarım mukayese edilmeli.....	653
2. Bilgilenmiş kullanıcı	654
3. Belirgin benzerlik.....	656
IV. Tecavüz Halinde İleri Sürülebilecek Talep ve Davalar	656
1. Hukuk davaları ve talepler	656
2. Ceza davaları	659
a. Gerçeğe aykırı kimlik bildiriminde bulunmak (KHK m. 48/A/1-a).....	660
b. Tasarım koruması olduğunu belirten işaretin kaldırılması (KHK m. 48/A/1-a)	661
c. Hakkı olmadığı halde kendisini tasarım başvurusu yapmış veya tasarım sahibi olarak göstermek (KHK m. 48/A/1-a)	661
d. Yetkisi olmadığı halde lisans üzerinde hukuki tasarruflarda bulunmak (KHK m. 48/A/1-b).....	662
e. Korunan bir tasarımın bulunduğu zannını uyandıracak eylemlerde bulunmak (KHK m. 48/A/1-b)	662
f. KHK m. 48’de yazılı fiillerden birisini işleyenler (KHK m. 48/A/1-c).....	663
3. Şikayet, kovuşturma ve çalışanların cezai sorumluluğu	663
§ 34. Tasarım Hakkının Sona Ermesi ve Hükümsüzlüğü	665
I. Tasarım Hakkının Sona Ermesi.....	665
1. Sürenin dolması	665
2. Vazgeçme.....	665
II. Tasarımın Hükümsüzlüğü	666
1. Hükümsüzlük.....	666
2. Hükümsüzlük halleri	668
a. Tasarımın yeni ve ayırt edici nitelikte olmaması (m. 43/1-a)	669

b. Teknik fonksiyonun tasarımı şekillendirmesi (m. 43/1-a).....	669
c. Genel ahlaka ve kamu düzenine aykırı tasarımlar (m. 43/1-a)	670
3. Gerçek hak sahibinin başkası olduğu tasarımlar (m. 43/1-b).....	670
4. Aynı veya benzer başka bir tasarımın daha eski başvuru tarihli olması (m. 43/1 -c).	671
III. Hükümsüzlük Davası.....	671
1. Davacı ve davalı	671
2. Görevli ve yetkili mahkeme.....	672
3. Hükümsüzlük kararının etkileri.....	673

Beşinci Kısım

Patent ve Faydalı Model Hukuku

Birinci Bölüm

Patent

§ 35. Patent ve Buluş Kavramı, Türleri	679
I. Patent Kavramı.....	679
1. Terminoloji.....	679
2. Önemi.....	680
3. Türkiye’de patent.....	681
II. Patent Türleri.....	681
1. Ürün ve usul patenti.....	682
2. Gizli patent.....	682
3. Ek patent	683
4. İncelemeli patent – incelemesiz patent.....	683
5. İlaç patentleri.....	684
III. Patentın Konusu Olarak Buluş ve Buluş Sahibi.....	687

1. <i>Buluş</i>	687
2. <i>Buluş sahibi ilkesi</i>	689
a. Gerçek buluş sahibi ilkesi	689
b. Çalışanların buluşları.....	690
aa. İşçi buluşları	690
bb. Kamu hizmeti gören kurumlarda çalışanların ve üniversite mensuplarının buluşları.....	692
§ 36. Patent Verilebilirlik Şartları.....	693
I. Genel Olarak.....	693
II. Patent Verilebilirlik Şartları	693
1. <i>Buluşun teknik karakter taşıması</i>	693
2. <i>Yenilik</i>	694
a. Tekniğin bilinen durumu.....	694
b. Tekniğin bilinen durumunun aşılması	696
3. <i>Sanayiye uygulanabilir olma</i>	697
4. <i>Patent verilemeyecek konular ve buluşlara dahil bulunmama</i>	698
§ 37. Patent Başvurusu, Tescil ve Patent Hakkı Üzerindeki Hukuki İşlemler	699
I. Ulusal patent başvurusu.....	699
1. <i>Başvuru usulü</i>	699
2. <i>Patentin verilmesi</i>	701
a. İncelemesiz patent.....	701
b. İncelemeli patent	702
II. Patentlerin Uluslararası Tescili	703
1. <i>Patent İşbirliği Anlaşması ile Uluslararası Patent Başvurusu (PCT)</i>	703
2. <i>Avrupa Patent Sistemine Göre Başvuru (EPC)</i>	704
III. Patent ve Başvurunun Hukuki İşlemlere Konu Olması	705
§ 38. Patent Hakkı, Korunması ve Sınırları.....	707
I. Patent Hakkı ve Niteliği.....	707

II.	Patentin Korunması.....	708
III.	Patent Korumasının Kapsamı.....	709
	1. Patentten doğan hakkın/korumanın kapsamını „istemler“ belirler	709
	2. Koruma kapsamının belirlenmesinde yorum kuralları	711
	3. Eşdeğerler öğretisi.....	712
IV.	Yasak Fiiller	714
	1. Patent hakkının doğrudan ihlali	714
	a. Ürün patentlerinde	715
	aa. Üretim	715
	bb. Satım.....	715
	cc. Kullanma.....	716
	dd. İthalat.....	716
	ee. Patent konusu ürünün kişisel ihtiyaçtan başka herhangi bir nedenle elde bulundurulması.....	716
	b. Usul patentlerinde.....	717
	aa. Usulün doğrudan kullanılması (m. 73/2-b).....	717
	bb. Usulün kullanılmasının teklif edilmesi (m. 73/2-c) .	718
	cc. Patent konusu usul ile doğrudan doğruya elde edilen ürünlere yönelik fiiller (m. 73/2-d).....	718
	2. Patent hakkının dolaylı ihlali	719
V.	Patent Korumasının Sınırları.....	719
	1. Özel maksatlarla sınırlı kalan kullanma ve uygulamalar	720
	2. Deneme amaçlı kullanımlar.....	721
	3. Eczanelerde reçetelere göre ilaç hazırlanması	721
	4. Buluşun uluslararası kara, hava ve deniz nakil vasıtalarında kullanılması	722
	5. İlaçların ruhsatlandırılması kapsamında yapılan test ve deneyler (Bolar İstisnası).....	722
	6. Patentli ürünlerde tükenme ilkesi	724
	7. Ön kullanım hakkı.....	724
	8. Önceki tarihli patentler	725
	9. Patent konularının bağımlılığı	725

10. Kamu yararı.....	726
11. Zorunlu lisans.....	726
a. Genel olarak.....	726
b. Şartları	727
aa. Buluşun kullanılmaması	727
bb. Patentler arasında bağımlılık olması.....	729
cc. Kamu yararının olması.....	730
c. Zorunlu lisansın verilmesi süreci.....	730
12. Lisans verme teklifi	731
13. Kanuni tekel.....	732
14. Patent hakkının zaman bakımından sınırı	733
§ 39. Patente Tecavüz ve Açılabilir Davalar	735
I. Genel Olarak.....	735
II. Patent Hakkına Tecavüz Halleri.....	736
1. Buluş konusu ürünü kısmen veya tamamen taklit etmek (m. 136/1-a).....	737
2. Patente tecavüz suretiyle üretilen ürünleri satmak, dağıtmak veya bir başka şekilde ticaret alanına çıkarmak (m. 136/1-b).....	737
3. Buluş konusu olan usulü kullanmak veya usulle elde edilen ürünleri satmak, dağıtmak veya bir başka şekilde ticaret alanına çıkarmak (m. 136/1-c)	738
4. Lisans veya zorunlu lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya bu hakları üçüncü kişilere devir etmek (m. 136/1-d).....	738
5. İhlal fiillerine iştirak veya yardım veya bunları teşvik etmek veya hangi şekil ve şartlarda olursa olsun bu fiillerin yapılmasını kolaylaştırmak (m. 136/1-e).....	738
6. Haksız olarak üretilen veya ticaret alanına çıkarılan eşyanın nereden alındığını veya nasıl sağlandığını bildirmekten kaçınmak (m. 136/1-f)	739
III. Dava ve Talepler	740
1. Davalar.....	740

2. Diğer talepler	744
3. Patent hakkının ceza hükümleriyle korunması (m. 73/A).....	744
§ 40. Patentin Hükümsüzlüğü ve Patent Hakkının Sona Ermesi ...	747
I. Patentin Hükümsüzlüğü	747
1. Hükümsüzlük sebepleri	747
2. Hükümsüzlük talebi	747
3. Hükümsüzlüğün etkisi	748
II. Patent Hakkının Sona Ermesi	749

İkinci Bölüm Faydalı Model

§ 41. Faydalı Model Kavramı.....	751
I. “Küçük Patent” Olarak Faydalı Model.....	751
II. Faydalı Model Belgesi Verilebilme Şartları	752
III. Başvuru ve Tescil	754
IV. Faydalı Modellerin Hükümsüzlüğü	755

Altıncı Kısım Coğrafi İşaretler

§ 42. Coğrafi İşaret Kavramı, İşlevi ve Coğrafi İşaret Üzerindeki Hak	757
I. Coğrafi İşaret Kavramı.....	757
II. Tarihi Gelişim	758
1. Uluslararası düzeyde coğrafi işaretlerin korunması.....	758
a. Paris Sözleşmesi	758
b. Eşyalar üzerindeki sahte ya da aldatıcı mahreç işaretlerinin yasaklanması hakkında Madrid Anlaşması.....	759
c. 1958 tarihli menşee adlarının korunması ve uluslararası tescili ile ilgili Lizbon Anlaşması	759

d. TRIPS Anlaşması	760
e. Avrupa Birliğinin 510/2006 Sayılı Konsey Tüzüğü ...	761
2. <i>Türkiye’de coğrafi işaretler hakkındaki düzenlemeler</i>	762
III. İşlevi ve Marka İle İlişkisi	763
1. <i>İşlevi</i>	763
2. <i>Marka ile ilişkisi</i>	763
IV. Coğrafi İşaret Üzerindeki Hakkın Niteliği	764
§ 43. Coğrafi İşaretin Unsurları ve Türleri.....	765
I. Coğrafi İşaretin Unsurları	765
1. <i>Ürün</i>	765
2. <i>Belirli bir coğrafya</i>	768
3. <i>İşaret</i>	768
4. <i>Ürünün belli bir karakteristiğe sahip olması</i>	769
5. <i>Ürünün karakteristik özellikleri ile coğrafi köken arasında bağlantı olması</i>	769
II. Türleri.....	770
1. <i>Menşe adı</i>	770
2. <i>Mahreç işareti</i>	771
§ 44. Coğrafi İşaretlerin Tescili, Kullanımı ve Denetimi	773
I. Tescili.....	773
1. <i>Tescil başvurusunda bulunabilecek olanlar</i>	773
2. <i>Tescil edilemeyecek coğrafi işaretler</i>	774
II. Tescilli Coğrafi İşaretlerin Kullanımı ve Korunması	776
1. <i>Kullanım şekilleri</i>	776
2. <i>Korumanın kapsamı</i>	777
a. <i>Tescilli adın ününden herhangi bir biçimde yarar sağlayacak kullanımlar (m. 15/1-a)</i>	777
b. <i>Sözcük olarak gerçek coğrafi yeri ifade etmekle birlikte halkta haksız biçimde ürünün başka yer kaynaklı olduğu izlenimini bırakan kullanımı (m. 15/1-b)</i>	777

c. Ürünün iç veya dış ambalajında, tanıtım ve reklamında veya ürünle ilgili herhangi bir yazılı belgede doğal veya esas nitelik ve özellikleri ile menşei konusunda yanlış veya yanıltıcı herhangi bir açıklama veya belirtiyeye yer verilmesi, (m. 15/1-c)	778
d. Ürünün menşei konusunda halkı yanıltabilecek biçimde ambalajlanması veya yanlışlığı yaratabilecek diğer herhangi bir biçimde sunulması (m. 15/1-d)	778
3. Coğrafi işarete tecavüz halinde açılacak davalar ve ileri sürülecek talepler.....	779
III. Denetimi.....	780
§ 45. Coğrafi İşaretlerin Hükümsüzlüğü.....	783
I. Hükümsüzlük Halleri.....	783
II. Hükümsüzlüğün Etkisi	784
KAYNAKÇA	785
KAVRAM DİZİNİ.....	823